



ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
25 червня 2026 року,
протокол № 13.

Т.в.о. ректора, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор



Олег ОМЕЛЬЧУК

25 червня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю D8 Право
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
Освітня програма «Магістр права»

м. Хмельницький
2026

РОЗРОБНИК:

Професорка кафедри
кримінального права та процесу,
кандидатка юридичних наук, доцентка
16 червня 2026 року



Наталія ПЛИСЮК

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри кримінального права та
процесу
17 червня 2026 року, протокол № 16.

Завідувач кафедри кримінального права
та процесу, кандидат юридичних наук,
професор
17 червня 2026 року



Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми
18 червня 2026 року



Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
18 червня 2026 року



Віктор ЗАХАРЧУК

Рішення методичної ради університету
18 червня 2026 року, протокол № 8.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
18 червня 2026 року



Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	–	4
2.	Програмні компетентності і заплановані результати навчання	–	4
3.	Програма навчальної дисципліни	–	6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	12
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	12
	4.2. Аудиторні заняття	–	13
	4.3. Самостійна робота студентів	–	13
5.	Методи навчання та контролю	–	13
6.	Схема нарахування балів	–	14
7.	Рекомендовані джерела	–	14
	7.1. Нормативно-правові акти та судова практика	–	14
	7.2. Література	–	15
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	16

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	– D8 Право
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Теорія і практика кримінально-правової кваліфікації
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
7. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
8. Загальний обсяг вивчення дисципліни (кредитів ЄКТС / годин)	– 4 / 120
9. Форма семестрового контролю	– екзамен
10. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– немає
2) супутні дисципліни	– Проблеми нормотворення та правозастосування
3) наступні дисципліни	– Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод
	– Процесуальні рішення у кримінальному провадженні
4) дисципліна пов'язана з такими вибірковими дисциплінами	– Теорія і практика кримінально-процесуального доказування
	– Теорія і практика застосування заходів кримінально-правового характеру
	– Змагальні засади кримінального судочинства
	– Перегляд судових рішень у кримінальному провадженні
11. Мова вивчення дисципліни	– українська

2. Програмні компетентності і заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	Спеціальні компетентності СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності; СК 4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України; СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції;

	СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; СК 7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні; СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування; СК 13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
Програмні результати навчання	РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання; РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження; РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи; РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання; РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг; РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції; РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів; РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування; РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, види і значення кримінально-правової кваліфікації

Поняття кримінально-правової кваліфікації. Зміст та обсяг поняття «кримінально-правова кваліфікація». Ознаки кримінально-правової кваліфікації. Об'єкт, суб'єкт і зміст кримінально-правової кваліфікації. Стадії, етапи кримінально-правової кваліфікації та її результат.

Юридичне закріплення кримінально-правової кваліфікації. Виклад фактичних обставин справи, складання формули кваліфікації, формулювання звинувачення. Вимоги до формули кваліфікації.

Види кримінально-правової кваліфікації. Критерії поділу кримінально-правової кваліфікації на окремі види. Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень, її підвиди та поняття.

Значення правильної кримінально-правової кваліфікації. Поняття правильної кримінально-правової кваліфікації. Презумпція правильності кримінально-правової кваліфікації. Питання матеріального кримінального права, вирішення яких обумовлене правильною кваліфікацією. Процесуальне та криміналістичне значення правильної кваліфікації. Правильна кримінально-правова кваліфікація і угода про визнання винуватості. Кримінологічне значення правильної кваліфікації.

Тема 2. Підстави кримінально-правової кваліфікації

Поняття підстав кримінально-правової кваліфікації. Відмінність між підставами кримінально-правової кваліфікації та її передумовами. Види підстав кримінально-правової кваліфікації. Фактична і юридична (нормативна) підстави кримінально-правової кваліфікації. Основні і додаткові підстави кримінально-правової кваліфікації.

Фактична підстава кримінально-правової кваліфікації. Значення встановлення фактичних обставин справи для кваліфікації діяння. Фактичні обставини справи, які враховуються у кваліфікації. Доведення наявності фактичних обставин справи, які враховуються у кваліфікації. Предмет доказування в кримінальній справі і коло фактичних обставин справи, які необхідно встановити для правильної кваліфікації злочинів. Значення встановлення обставин, які не є ознаками складу злочину, для кваліфікації скоєного.

Зміна кваліфікації у разі встановлення нових фактичних обставин справи або констатації недоведеності певних фактів.

Нормативна підстава кримінально-правової кваліфікації. Значення кримінального закону для кримінально-правової кваліфікації. Кримінально-правова норми і статті кримінального закону, які використовуються у кваліфікації. Види кримінально-правових норм, які використовуються у кримінально-правовій кваліфікації. Статті кримінального закону, які використовуються у кримінально-правовій кваліфікації, врахування виду диспозиції статті. Використання у кримінально-правовій кваліфікації статей Загальної частини кримінального закону. Значення санкції статті кримінального закону для кримінально-правової кваліфікації.

Роль як додаткових нормативних підстав кримінально-правової кваліфікації інших кримінально-правових норм, нормативно-правових актів інших галузей права, норм моралі, звичаїв, правових принципів, загальних уявлень про право, прецеденту та судової практики, актів офіційного тлумачення кримінального закону та інших нормативно-правових актів. Зміна кваліфікації у разі зміни кримінального закону.

Склад кримінального правопорушення і його значення для кримінально-правової кваліфікації. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення, які використовуються у кримінально-правовій кваліфікації. Види складів кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації. Послідовність аналізу та доказування наявності ознак складу кримінального правопорушення у кримінально-правовій кваліфікації.

Тема 3. Принципи кримінально-правової кваліфікації

Поняття принципів кримінально-правової кваліфікації. Види правил кримінально-правової кваліфікації, які виділяються за рівнем узагальнення. Ознаки принципів кримінально-правової кваліфікації. Види принципів кримінально-правової кваліфікації.

Принцип законності кримінально-правової кваліфікації. Принцип законності як головний в системі принципів кримінально-правової кваліфікації. Прояви принципу законності кримінально-правової кваліфікації.

Принцип офіційності кримінально-правової кваліфікації. Кримінально-правова кваліфікація як функція державних органів. Обов'язковість кримінально-правової кваліфікації. Проведення кваліфікації в установленій процесуальній формі.

Принцип об'єктивності кримінально-правової кваліфікації. Неупередженість при проведенні кваліфікації. Об'єктивність підстав кваліфікації.

Принцип точності кримінально-правової кваліфікації. Точність кваліфікації як відображення диференціації кримінально-правових наслідків діяння та всебічності, повноти та об'єктивності встановлення фактичних обставин справи. Конкретність кримінально-правової оцінки діяння. Обов'язковість досягнення точності у кваліфікації.

Принцип індивідуальності кримінально-правової кваліфікації. Прояви індивідуальності кваліфікації: окрема кримінально-правова оцінка кожного злочину; персональний характер кваліфікації; кваліфікація як одноосібна діяльність відповідних службових осіб.

Принцип повноти кримінально-правової кваліфікації. Повнота оцінки всіх діянь, вчинених особою. Використання у кваліфікації усіх чинних правових норм. Використання у кваліфікації усіх обов'язкових її правил.

Принцип вирішення спірних питань, які виникають у кримінально-правовій кваліфікації, на користь особи, діяння якої оцінюється. Обґрунтування застосування цього принципу щодо кримінально-правової кваліфікації. Поняття рішень найбільш сприятливих для особи, діяння якої кваліфікуються. Значення цього принципу як орієнтира у разі суперечності окремих принципів кримінально-правової кваліфікації в конкретній ситуації правозастосування.

Принцип NON BIS IN IDEM. Зміст принципу недопустимості подвійного ставлення у вину. Правові позиції ЄСПЛ щодо принципу NONBISINIDEM. Прояви подвійного ставлення у вину у правозастосовній практиці та способи його недопущення у кримінально-правовій кваліфікації.

Принцип стабільності кримінально-правової кваліфікації. Поняття стабільності кваліфікації. Підстави для зміни раніше проведеної кваліфікації.

Ієрархія принципів кримінально-правової кваліфікації.

Тема 4. Кваліфікація протиправних діянь із урахуванням стадії їх вчинення

Кваліфікація закінченого кримінального правопорушення. Види стадій вчинення кримінального правопорушення, які враховуються у кримінально-правовій кваліфікації. Поняття закінченого кримінального правопорушення, момент закінчення окремих видів кримінального правопорушення (з матеріальним, формальним, “усіченим” складом, з кількома альтернативними чи обов'язковими діями або наслідками, продовжуваних, триваючих, вчинених у співучасті). Значення кваліфікації кримінального правопорушення як закінченого. Кваліфікуюче значення поведінки особи після закінчення кримінального правопорушення. Посткримінальна поведінка, яка не враховується у кваліфікації. Посткримінальна поведінка, яка враховується у кваліфікації раніше вчинених діянь. Кваліфікація позитивної посткримінальної поведінки. Посткримінальна поведінка, яка становить собою іншекримінального правопорушення та її кваліфікація.

Кваліфікація готування до кримінального правопорушення. Види попередньої кримінально-протиправної діяльності та підстава кримінальної відповідальності за неї. Формула кваліфікації попередньої кримінально-протиправної діяльності. Загальні вимоги до кваліфікації попередньої кримінально-протиправної діяльності.

Конструкції відповідальності за готування до кримінального правопорушення і замах на кримінальне правопорушення у чинному законодавстві України та кваліфікація відповідних посягань.

Поняття готування до кримінального правопорушення та його ознаки. Загальні правила кваліфікації готування до кримінального правопорушення.

Кваліфікація окремих видів готування до кримінального правопорушення: кваліфікація невдалої співучасті у вчиненні кримінального правопорушення; кваліфікація досягнення змови на вчинення кримінального правопорушення, кваліфікація створення злочинної організації та вступу до такої організації; кваліфікація готування до кримінального правопорушення з негідними засобами; кваліфікація закінченого кримінального правопорушення, який становить собою готування до іншого кримінального правопорушення; кваліфікація готування до кримінального правопорушення за альтернативного і неконкретизованого умислу.

Кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення. Поняття замаху на кримінальне правопорушення та його ознаки. Кримінальні правопорушення, у вчиненні яких замах неможливий. Загальні правила кваліфікації замаху на кримінальне правопорушення. Види замаху і їх врахування у кримінально-правовій кваліфікації.

Кваліфікація окремих видів замаху на кримінальне правопорушення: кваліфікація посягання у разі відхилення дії; кваліфікація помилки в об'єкті; кваліфікація невдалої спроби вчинити кримінальне правопорушення з матеріальним складом, якщо фактично заподіяна шкода є ознакою іншого закінченого кримінального правопорушення кримінального

правопорушення; кваліфікація кримінального правопорушення, об'єктивна сторона якого включає два чи більше діяння або наслідки; кваліфікація замаху за альтернативного і неконкретизованого умислу.

Кваліфікація у зв'язку з добровільною відмовою від вчинення кримінального правопорушення. Питання кваліфікації, які вирішуються у зв'язку з добровільною відмовою від вчинення кримінального правопорушення. Посягання, від якого здійснюється добровільна відмова. Припинення готування до кримінального правопорушення або замаху на кримінальне правопорушення як умова застосування норми про добровільну відмову. Умови правомірності добровільної відмови від вчинення кримінального правопорушення.

Добровільна відмова і подібні кримінально-правові інститути. Відмінність між дієвим каяттям і добровільною відмовою від вчинення кримінального правопорушення. Звільнення від кримінальної відповідальності в зв'язку з позитивною посткримінальною поведінкою.

Результат кримінально-правової кваліфікації у разі добровільної відмови. Види добровільної відмови. Кваліфікація повністю невдалої та частково невдалої добровільної відмови. Кваліфікація добровільної відмови за наявності сукупності кримінальних правопорушень. Добровільна відмова від кримінального правопорушення, яке вчиняється у співучасті.

Тема 5. Кваліфікація співучасті при вчиненні кримінальних правопорушень

Загальні положення кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті. Ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні. Кримінальні правопорушення, вчинення яких у співучасті є неможливим (випадки, коли вчинення кримінального правопорушення кількома особами не є співучастю). Співвідношення співучасті і деяких посягань, передбачених нормами Особливої частини Кримінального кодексу України. Класифікація співучасті у кримінальному правопорушенні і її значення для кримінально-правової кваліфікації. Підстава кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення, вчинені у співучасті. Загальні правила кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті. Формула кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті. Випадки, коли посягання співучасників кваліфікуються за різними статтями Особливої частини кримінального закону.

Кваліфікація вчиненого діяння із урахуванням виду співучасника. Поняття виду співучасника. Класифікація видів співучасників.

Поняття та ознаки виконавця кримінального правопорушення та співвиконавця кримінального правопорушення. Кваліфікація посягання виконавця та співвиконавця кримінального правопорушення.

Кваліфікація дій організатора, підбурювача, пособника кримінального правопорушення. Кваліфікація посереднього підбурювання. Кваліфікація дій організаторів, підмовників, пособників кримінального правопорушення, які передбачені нормами Особливої частини кримінального законодавства. Кваліфікація необхідної співучасті. Кваліфікація поведінки однієї особи, яка поєднувала функції співучасників кількох видів.

Зв'язок між кваліфікацією дій виконавця кримінального правопорушення та кваліфікацією дій інших співучасників. Питання про врахуванні у кваліфікації ознак, що обтяжують або пом'якшують відповідальність певного співучасника.

Кваліфікація співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом.

Кваліфікація залучення до участі у вчиненні кримінального правопорушення осіб, які не притягаються до кримінальної відповідальності.

Врахування форми співучасті у кваліфікації кримінального правопорушення. Поняття форми співучасті. Співвідношення форми співучасті та виду співучасника. Класифікація форм співучасті та її значення для кримінально-правової кваліфікації.

Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених у складі групи осіб.

Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених у складі групи осіб, яка діє за попередньою змовою. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених в складі організованої групи. Кваліфікація кримінального правопорушення, вчиненого в складі злочинної організації.

Кваліфікація діянь співучасників за наявності ексцесу виконавця. Кваліфікація невідомої співучасті та співучасті у незакінченому кримінальному правопорушенні. Кваліфікація добровільної відмови від вчинення кримінального правопорушення співучасників. Питання кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті, в судовій практиці. Роз'яснення, які містяться в постановах Пленуму Верховного Суду України щодо кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті.

Тема 6. Кваліфікація посереднього виконання та причетності до вчинення кримінального правопорушення

Поняття кримінального правопорушення. Відмінність посереднього виконання від співучасті у вчиненні кримінального правопорушення. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень при їх посередньому виконанні.

Кваліфікація причетності до кримінального правопорушення. Підстава кримінальної відповідальності за причетність до кримінального правопорушення. Форми причетності та їх кваліфікація. Кваліфікація за наявності ознак одночасно і співучасті, і причетності до кримінального правопорушення.

Тема 7. Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень

Поняття та значення множинності кримінальних правопорушень. Ознаки множинності кримінальних правопорушень. Значення множинності кримінальних правопорушень для вирішення питань, які регламентовані Загальною частиною Кримінального кодексу України. Вказівки на множинність кримінальних правопорушень в статтях Особливої частини Кримінального кодексу України.

Класифікація видів множинності кримінальних правопорушень.

Одиничне кримінальне правопорушення як елемент множинності та його кваліфікація. Поняття та ознаки одиничного кримінального правопорушення – елемента множинності. Види одиничних кримінальних правопорушень. Відмінність між окремими видами (підвидами) множинності та одиничними кримінальними правопорушеннями. Питання кваліфікації окремих видів одиничних кримінальних правопорушень (продовжуваних, триваючих, складених).

Кваліфікація повторності кримінальних правопорушень. Відмінність повторних кримінальних правопорушень від продовжуваних і триваючих. Види та ознаки повторності (повторність, неодноразовість) та відмінність між ними. Кваліфікація окремих видів повторності кримінальних правопорушень.

Кваліфікація сукупності кримінальних правопорушень Види сукупності (ідеальна та реальна). Кримінальні правопорушення, які не можуть утворювати ідеальну сукупність. Зв'язок між кримінальними правопорушеннями, які утворюють сукупність та відмінність між ними. Відмінність між сукупністю кримінальних правопорушень та конкуренцією норм.

Кваліфікація рецидиву кримінальних правопорушень. Види рецидиву кримінальних правопорушень. Кваліфікація спеціального рецидиву кримінальних правопорушень. Кваліфікація пенітенціарного рецидиву кримінальних правопорушень.

Тема 8. Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що виключають їх кримінальну протиправність

Поняття та види обставин, які виключають злочинність діяння. Випадки, коли кримінально-правова кваліфікація не приводить до висновку про наявність злочину та особливості їх кваліфікації. Поняття обставин, які усувають злочинність діяння. Подібність злочинів і діянь, вчинених за обставин, які усувають їх злочинність. Правові підстави для визнання об'єктивно суспільно небезпечних діянь не злочинними. Критерії класифікації діянь, вчинених за обставин, які виключають їх злочинність: яким актом регламентовані; соціальне значення; наявність зв'язку зі злочинною поведінкою інших осіб.

Кваліфікація діянь, вчинених за наявності окремих видів обставин, передбачених статтями Загальної частини Кримінального кодексу України. Класифікація обставин, що виключають злочинність діяння, які передбачені статтями Загальної частини КК. Кваліфікація

злочинної поведінки інших осіб, як умова застосування норм про необхідну оборону, затримання особи, що вчинила злочин. Питання кримінально-правової кваліфікації, які вирішуються в зв'язку з застосуванням відповідних статей Загальної частини Кримінального кодексу України.

Кваліфікація діянь, вчинених за наявності обставин, передбачених статтями Особливої частини КК. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння, передбачених статтями Загальної частини КК. Кваліфікація за наявності обставин, передбачених винятковими нормами, закріпленими у статтях Особливої частини Кримінального кодексу України. Кваліфікація за наявності обставин, передбачених статтями Особливої частини, в яких відтворено положення Загальної частини Кримінального кодексу України.

Кваліфікація діянь, вчинених за наявності обставин, передбачених Конституцією України та міжнародно-правовими актами. Поняття і види обставин, які виключають злочинність діяння, передбачених Конституцією України та міжнародно-правовими актами. Кримінально-правова кваліфікація за наявності таких обставин.

Тема 9. Особливості розмежування кримінально-правових норм та співвідношення складів кримінальних правопорушень

Поняття розмежування складів злочинів. Система законодавчих моделей кримінально-каранної (злочинної) поведінки – сфера, у якій здійснюється розмежування складів злочинів зі спільними ознаками. Зміст та обсяг поняття «розмежування складів злочинів». Об'єкт і критерії розмежування елементів у системі всіх законодавчих моделей кримінально-каранної поведінки. Значення ознак складу злочину (залежно від їхнього функціонального призначення) як критеріїв розмежування відповідних юридичних конструкцій.

Спільні ознаки як чинник розмежування складів правопорушень, їх поняття.

Типи співвідношення складів злочинів зі спільними ознаками. Поняття суміжних складів злочинів. Відмінність суміжних складів злочинів від інших типів співвідношення складів злочинів зі спільними ознаками. Ієрархія типів співвідношення складів злочинів зі спільними ознаками. Співвідношення тотожності складів злочинів, що є передумовою колізії кримінально-правових норм. Колізія як тип співвідношення складів злочинів зі спільними ознаками.

Види колізій в чинному КК. Колізії між положеннями Конституції України та статтями КК України. Колізії між положеннями чинних для України міжнародно-правових договорів та статтями КК України. Проблема невідповідності між нормативно-правовими актами інших галузей законодавства та КК України. Колізії між статтями Загальної та Особливої частини КК. Загальні засади визначення співвідношення між статтями Загальної та Особливої частини КК. Невідповідність між назвами розділів і їх змістом, між назвами статей і їх диспозиціями.

Тема 10. Кваліфікація конкуренції кримінально-правових норм

Поняття конкуренції кримінально-правових норм. Співвідношення конкуренції кримінально-правових норм та колізії правових норм. Подібність та відмінність конкуренції кримінально-правових норм і сукупності кримінальних правопорушень.

Види конкуренції кримінально-правових норм.

Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм. Правила кваліфікації кримінальних правопорушень при різних видах конкуренції кримінально-правових норм. Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції юридичних складів однорідних кримінальних правопорушень. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції юридичних складів тотожних правопорушень із обтяжуючими і пом'якшуючими обставинами. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції юридичних складів тотожних правопорушень із пом'якшуючими і більш пом'якшуючими обставинами. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції юридичних складів тотожних правопорушень із обтяжуючими і особливо обтяжуючими обставинами.

Тема 11. Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності всіх ознак складу кримінального правопорушення

Правове значення встановлення відсутності ознак складу кримінального правопорушення. Поняття відсутності складу кримінального правопорушення. Відсутність ознак складів кримінальних правопорушень як обставина, що виключає провадження в кримінальній справі. Кримінально-правове значення встановлення відсутності ознак певного складу кримінального правопорушення. Питання кримінально-правової кваліфікації, які вирішуються в зв'язку з встановленням відсутності ознак складу кримінального правопорушення.

Кваліфікація малозначних посягань. Поняття та критерії малозначності в кримінальному праві. Правові наслідки визнання посягання малозначним. Питання кримінально-правової кваліфікації, які вирішуються щодо малозначних посягань.

Кваліфікація діянь, вчинених особами, які не досягли віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Кримінально-правова кваліфікація діянь малолітніх осіб та її значення. Кримінально-правова кваліфікація діянь осіб у віці від 14 до 16 років, які не досягли віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність за певне кримінальне правопорушення. Кримінальні правопорушення, відповідальність за які можуть нести лише повнолітні особи, проблема встановлення їх кола.

Кваліфікація діянь, вчинених при відсутності вини. Послідовність доведення наявності ознак складу кримінального правопорушення, які відносяться до його суб'єктивної сторони. Принцип відповідальності лише при наявності вини і його врахування при кримінально-правовій кваліфікації. Визначення форми вини, з якою може вчинятися певне кримінальне правопорушення. Значення встановлення виду умислу та виду необережності для кримінально-правової кваліфікації.

Поняття випадку (казусу) та його кримінально-правове значення. Питання кримінально-правової кваліфікації, які вирішуються при випадковому заподіянні шкоди.

Поняття та види помилок у кримінально-правовій кваліфікації. Значення терміну “помилка у кримінально-правовій кваліфікації”. Відмінність помилок від зловживань у кримінально-правовій кваліфікації. Критерії наявності помилок у кримінально-правовій кваліфікації.

Класифікація помилок у кваліфікації кримінальних правопорушень. Види помилок у кваліфікації кримінальних правопорушень за їх змістом; за формою; за правовими наслідками.

Значення помилок у кримінально-правовій кваліфікації. Правові, соціально-політичні та психологічні наслідки помилок у кримінально-правовій кваліфікації.

Фактори помилок у кримінально-правовій кваліфікації. Причини та умови допущення помилок при кримінально-правовій кваліфікації. Обставини, які перешкоджають помилкам у кримінально-правовій кваліфікації. Попередження помилок у кримінально-правовій кваліфікації.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	сем. (прак).	лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	сем. (прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Поняття, види і значення кримінально-правової кваліфікації	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
2.	Підстави кримінально-правової кваліфікації	9	2	-	-	-	7	9	-	-	-	-	9
3.	Принципи кримінально-правової кваліфікації	9	2	-	-	-	7	9	-	-	-	-	9
4.	Кваліфікація протиправних діянь із урахуванням стадії їх вчинення	11	2	2	-	-	7	11	2	2	-	-	7
5.	Кваліфікація співучасті при вчиненні кримінальних правопорушень	11	2	2	-	-	7	11	2	2	-	-	7
6.	Кваліфікація посереднього виконання та причетності до вчинення кримінального правопорушення	11	2	2	-	-	7	11	2	-	-	-	9
7.	Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень	11	2	2	-	-	7	11	2	2	-	-	7
8.	Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що виключають їх кримінальну протиправність	11	2	2	-	-	7	11	-	-	-	-	11
9.	Особливості розмежування кримінально-правових норм та співвідношення складів кримінальних правопорушень	11	2	2	-	-	7	11	-	2	-	-	9
10.	Кваліфікація конкуренції кримінально-правових норм	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
11.	Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності всіх ознак складу кримінального правопорушення	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
	Всього годин	120	22	18	—	—	80	120	12	8	—	—	100

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає опрацювання завдань до кожної теми та виконання індивідуальних завдань.

4.3.2. Самостійна робота студентів заочної форми навчання включає опрацювання завдань до кожної теми та виконання письмових контрольних робіт.

4.3.3. Завдання для самостійної роботи студентів, а також порядок здобуття балів за самостійну роботу визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

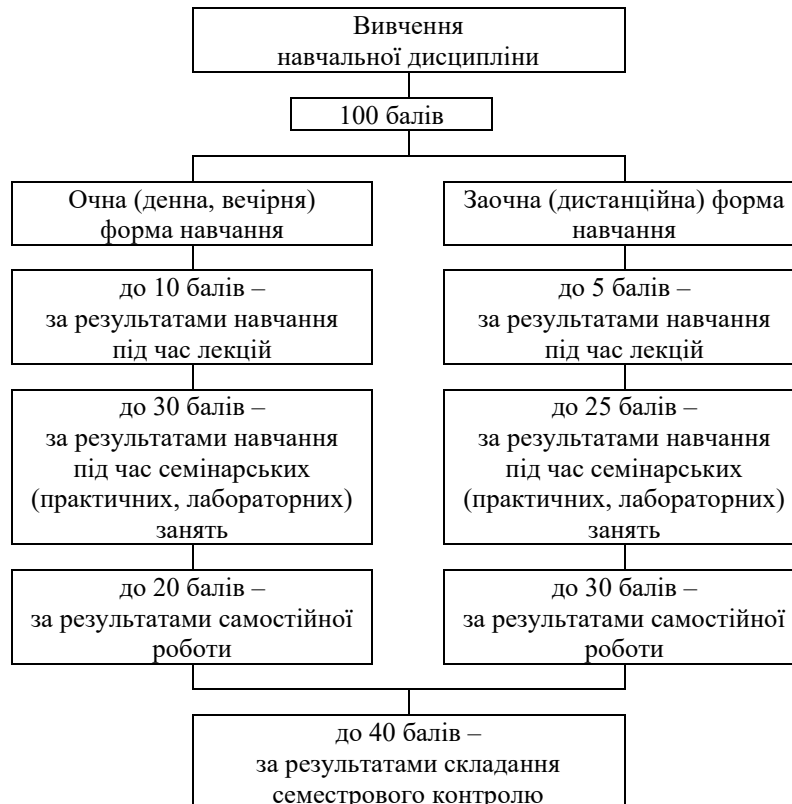
- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;
- 6) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену з використанням тестових технологій та письмовим вирішенням задач і завдань.

Структура екзаменаційного білету включає кейсові завдання: одну задачу (20 балів), письмове завдання (10 балів) та 5 тестових завдань (10 балів), правильна відповідь на кожне з яких оцінюється у 2 бали.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:



6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Нормативно-правові акти та судова практика

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n2537>.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Рішення Конституційного суду України від 30 жовтня 2003 р. №18-рп/2003 (справа про службових осіб підприємств, установ, організацій). URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=6955>
6. Рішення Конституційного суду України від 1 грудня 2004 р. №18-рп/2004 (справа про «охоронюваний законом інтерес»). URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=6955>
7. Рішення Конституційного суду України від 18 квітня 2012 р. №1—рп/2012 (справа щодо застосування кваліфікуючої ознаки «працівник правоохоронного органу» до працівника державної виконавчої служби). URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=6955>

8. Рішення Верховного суду № 758/5744/17 від 24.01.2022 року (про можливість зміни правової кваліфікації на менш тяжкий злочин). URL: <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=102865750>
9. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд за заг. ред. О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. Харків: Фактор, 2018. 624 с.
10. Практика судів України з кримінальних справ (2014–2015 рр.) за заг. ред. В. Я. Тація. Харків : Право, 2016. 800 с.
11. Практика судів України з кримінальних справ (2006–2007) за заг. ред. В.В. Сташиса. К. : Юрінком Інтер, 2008. 880 с.
12. Практика судів України з кримінальних справ (2008–2011) за заг. ред. В.Я. Тація. Х. : Одіссей, 2011. 568 с.
13. Практика судів України з кримінальних справ (2012–2013 рр.) за заг. ред. В.Я. Тація. Х. : Право, 2014. 704 с.
14. Практика судів України з кримінальних справ (2014-2015 рр.) за заг. ред.. В.Я. Тація. Х. : Право, 2016. 800 с.
15. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України за заг. ред. А.А. Музики. К. : «Центр учбової літератури, 2017. 915 с.
16. Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D061282D942041D6C2257AF3003DC868](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D061282D942041D6C2257AF3003DC868).

7.2. Література

1. Абакіна-Пілявська Л.М. Причетність до злочину в кримінальному праві України: становлення, сучасний стан та перспективи розвитку. Одеса. : Юридична література, 2015. 360 с.
2. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування: монографія / В.Я. Тацій, В.І. Борисов, Л.М. Демидова та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.І., Борисова, Л.М. Демидової. Харків: Право, 2017. 400 с.
3. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. за заг. ред. В.В.Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.
4. Беніцький А.С. Причетність до злочину: проблеми кримінальної відповідальності. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2014. 552 с.
5. Брич Л.П. Теорія розмежування складів злочинів. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 712 с.
6. Брич Л.П., Ясеницький В. Питання кримінального права в рішеннях Конституційного Суду України. Львів: Паїс, 2004. 92 с.
7. Зінченко І.О. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи за заг. ред. М.І. Панова. Харків: Право, 2019. 248 с.
8. Зінченко І. О. Одиначні злочини: поняття, види, кваліфікація : монографія / І. О. Зінченко, В. І. Тютюгін. Х. : ФІНН, 2010. 255 с.
9. Карпова Н. Ю. Практикум з основ кваліфікації кримінальних правопорушень: навч. посіб. К.: МНТУ, 2024. 234 с.
10. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. за ред. М. І. Панова. Харків: Право, 2016. 356 с.
11. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. за ред. О. О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Істина, 2010. 430 с.
12. Кваша О.О. Співучасть у злочині: структура та відповідальність. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. 560 с.
13. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів. К.: Атіка, 2002. 640 с.
14. Кузнецов В.В., Савченко А.В. Теорія кваліфікації злочинів. К.: Вид. Паливода А.В., 2006. 300 с.
15. Лихова С.Я. Теоретичні основи кваліфікації кримінальних правопорушень: навчальний посібник. Київ : НАУ, 2021. 160 с.

16. Марін О.К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм. К.: Атіка, 2003. 224 с.
17. Марін О.К. Множинність кримінальних правопорушень. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 92 с.
18. Марітчак Т. М. Помилки у кваліфікації злочинів. Київ : Атіка, 2004. 188 с.
19. Навроцький В.О. Наскрізні кримінально-правові поняття: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2023. 376 с.
20. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації. К.: Юрінком Інтер, 2009. 534 с.
21. Невідома Н.В. Вчинення злочину організованою групою. Харків : Право, 2017. 224 с.
22. Основи кваліфікації злочинів за заг ред. М.І.Панова. Харків: Право, 2019. 378 с.
23. Созанський т. Кваліфікація сукупності злочинів. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 239 с.
24. Соловійов О.В. Фактична нормативність рішень Європейського суду з прав людини і чинники, що її обумовлюють. *Права людини*. 2006. № 22. URL: <http://www.khpg.org/index.php?id=1154523190>.
25. Сташис В.В., Бажанов М.І. Шляхи оновлення кримінального законодавства України. *Вісник Академії правових наук України*. 1993. №1. С.112-121.
26. Стрижевська А. Сукупність злочинів за кримінальним правом України: монографія. Одеса : Фенікс, 2011. 247 с.
27. Теоретичні основи кваліфікації кримінальних правопорушень. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2022. 188 с.
28. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія кваліфікації злочинів: навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр учбової літератури, 2020. 104 с.
29. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: монографія. К.: Юрисконсульт, 2006. 1048с. URL :https://pravo.org.ua/images/documents/Contents_4.pdf
30. Ус О.В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації. Харків : Право, 2018. 368 с.
31. Устрицька Н. І. Кваліфікація повторності злочинів: монографія. Л.: ЛДУВС, 2013. 215 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
3. <https://www.president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України
4. <https://www.kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України
5. <https://www.supreme.court.gov.ua> – Офіційний сайт Верховного Суду
6. <https://www.court.gov.ua> – Веб-портал «Судова влада України»
7. <https://www.gp.gov.ua> – Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора
8. <https://www.npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України
9. www.reyestr.court.gov.ua/ - Єдиний державний реєстр судових рішень України
10. <https://www.nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського